

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА ІСТОРІОГРАФІЇ І ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА

НАДІЯ КІНДРАЧУК

Історія ЗУНР: джерела та історіографія

методичні рекомендації

для студентів денної і заочної форми навчання

спеціальності «Історія та археологія»

Івано-Франківськ

2016

УДК 930.1:94 (100)

ББК 63.1

I 90

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 31 серпня 2016 р.)

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент
МАРУЩЕНКО Олександр Володимирович,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
завідувач кафедри історіографії і джерелознавства;

кандидат історичних наук, доцент
ШОЛОГОН Ліля Іванівна
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
доцент кафедри історіографії і джерелознавства.

I 90

Історія ЗУНР: джерела та історіографія : методичні рекомендації для студентів денної і заочної форми навчання спеціальності «Історія та археологія» / уклад.: Кіндрачук Н.М. – Івано-Франківськ: «НАІР», 2016. – 30 с.

Методичні рекомендації для студентів денної і заочної форми навчання спеціальності «Історія та археологія» з курсу «Історія ЗУНР: джерела та історіографія» містять структуру дисципліни, тематику лекційних та семінарських занять, запитання для самоконтролю та самоперевірки, тестові завдання, теми рефератів та загальні положення щодо їх написання, основні поняття курсу, програмові вимоги, список основної та додаткової літератури.

Для студентів гуманітарних спеціалізацій, які вивчають історичні дисципліни, викладачів вищих навчальних закладів, а також усіх тих, хто цікавиться з історією західноукраїнських земель періоду Української революції 1917 – 1920 рр.

УДК 930.1:94 (100)

ББК 63.1

© Кіндрачук Н.М., 2016

ЗМІСТ

Анотація до курсу

Мета та цілі курсу

Результати навчання (компетентності)

Пояснювальна записка

Плани семінарських занять з курсу

Структура самостійної роботи

Питання для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю знань по темах дисципліни

Структурно-логічна схема щодо здійснення міждисциплінарних зв'язків

Індивідуальна навчальна робота зі студентами

Написання рефератів за темами

Тестові завдання для самоконтролю

Засоби діагностики успішності навчання

Список рекомендованої літератури

Анотація до курсу

Утвердження і розвиток незалежної демократичної правової Української держави вимагає від істориків вирішення складних і відповідальних завдань, осмислення історичного досвіду минулого. Їх успішне здійснення можливе лише за умови посилення уваги до проблем історіографії та джерелознавства, які є важливими важелями підвищення теоретичного рівня, ефективності, практичної значимості історичних досліджень. Це повною мірою стосується і вивчення історичної долі західноукраїнських земель в період Української революції 1917 – 1920 років (мова йде, насамперед, про територію сучасних Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, а також частково – Чернівецької та Закарпатської областей). В цей період революційні процеси в регіоні відбувалися в руслі загальноукраїнського процесу, однак характеризувалися певними особливостями. Зокрема, виникненням та діяльністю Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) – національної демократичної держави українського народу на його західних землях, яка виникла на початку ХХ ст. як закономірний результат розвитку національно-визвольного руху в період Української революції 1917 – 1920 рр.

Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни «Історія ЗУНР: джерела та історіографія» полягає у обґрунтуванні актуальності та окресленні хронологічних рамок спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.», визначенні об'єкту,

предмету та окресленні кола завдань, які ставить перед собою даний спецкурс, вивченні тематики та проблематики спецкурсу, яка ознайомить студентів з комплексом історичних та історіографічних джерел з історії західноукраїнських земель періоду Української революції 1917 – 1920 рр.

Результати навчання (компетентності)

Студенти повинні *знати*:

- тематику та проблематику спецкурсу;
- об'єкт, предмет, мету та завдання спецкурсу;
- основні проблеми становлення, формування і дослідження джерельної бази з історії ЗУНР;
- процес створення архівного фонду ЗУНР;
- витоки, історію української національної ідеї;
- ідеологію державотворення в Україні;
- особливості українського націоналізму;
- роль української національної інтелігенції у суспільно-політичному житті України;
- значення інтелігенції в збереженні національної самосвідомості українців.

Зокрема, студенти повинні *вміти*:

- здійснювати загальний огляд джерел з проблеми дослідження в структурі системи Національного архівного фонду України;
- виявляти проблеми дослідження архівної джерельної бази з окресленої теми та пошуку шляхів їх вирішення;
- робити загальний огляд бібліографічних досліджень;
- не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз;
- виділяти ключові пункти в матеріалі, що вивчається;
- мислити глобальними категоріями;
- закріпити знання понятійно-категоріального апарату курсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»;
- аналізувати статистичні дані;
- працювати з першоджерелами, науковими публікаціями, різними документами, політичними програмами рекомендованою літературою;
- систематизувати свої переконання, відпрацювати навички наукової дискусії;
- використовувати важливі теоретичні положення, методичні рекомендації і практичні поради в професійній діяльності;
- усвідомлювати сутність політичних феноменів та цінностей.

Пропонований курс, у поєднанні з іншими загальнофакультетськими дисциплінами, що читаються для студентів III курсу дає можливість вивчати актуальність та хронологічні рамки спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР:

1918–1919 рр.», визначити об'єкт, предмет та *окресленні* кола завдань, які ставить перед собою даний спецкурс, дослідити тематику та проблематику спецкурсу, які ознайомлять студентів з комплексом історичних та історіографічних джерел з історії західноукраїнських земель періоду Української революції 1917 – 1920 рр.

Курс складається з низки тематичних блоків, які знайомлять студентів з окремими періодами вітчизняної історії, історіографічною та джерельною базою. Для ознайомлення студентів з сучасною науковою літературою та джерелами передбачається обов'язкове конспектування окремих творів. Завершується курс заліком.

Пояснювальна записка

Однією із важливих складових вивчення дисципліни «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.» у сучасній вищій школі є самостійна робота студентів. Під час навчального процесу вона сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і потяг до наукової роботи. Самостійна робота є основним засобом набуття знань у вільний від занять час.

Мета самостійної роботи – сприяти якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Українська національна еліта на шляху до здобуття державної незалежності України”, ознайомити їх з основним понятійно-категоріальним апаратом.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи дають можливість студентам глибше ознайомитися з темами або окремими питаннями, які не були винесені на лекційні або семінарські заняття. Вони передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалів у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.» становить приблизно 2/3 часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

В процесі викладання дисципліни в студентів повинно формуватися творче мислення та вміння самостійно аналізувати, комплексно вивчати та об'єктивно висвітлювати події та явища минулого, давати їм оцінку. Загалом виконання зазначених аспектів дає можливість студентам:

знати:

- тематику та проблематику спецкурсу;
- об'єкт, предмет, мету та завдання спецкурсу;
- основні проблеми становлення, формування і дослідження джерельної бази з історії ЗУНР;
- процес створення архівного фонду ЗУНР;
- витоки, історію української національної ідеї;
- ідеологію державотворення в Україні;
- особливості українського націоналізму;
- роль української національної інтелігенції у суспільно-політичному житті України;
- значення *інтелігенції* в збереженні *національної* самосвідомості українців.

вміти :

- здійснювати загальний огляд джерел з проблеми дослідження в структурі системи Національного архівного фонду України;
- виявляти проблеми дослідження архівної джерельної бази з окресленої теми та пошуку шляхів їх вирішення;
- робити загальний огляд бібліографічних досліджень;
- не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз;
- виділяти ключові пункти в матеріалі, що вивчається;
- мислити глобальними категоріями;
- закріпити знання понятійно-категоріального апарату курсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»;
- аналізувати статистичні дані;
- працювати з першоджерелами, науковими публікаціями, різними документами, політичними програмами рекомендованою літературою;
- систематизувати свої переконання, відпрацювати навички наукової дискусії;
- використовувати важливі теоретичні положення, методичні рекомендації і практичні поради в професійній діяльності;
- усвідомлювати сутність політичних феноменів та цінностей.

Простежити:

- зв'язок дисципліни з історією, політологією, статистикою, джерелознавством та архівознавством.

Встановити:

- особливості суспільно-політичного життя ЗУНР та УНР в 1918–1919 рр. та специфікою становлення української національної державності в зазначений період.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.» спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

Так, студенти в результаті освоєння матеріалів самостійної роботи повинні:

аналізувати історіографічну спадщину з тематики курсу;

описувати специфіку становлення української національної державності;

визначити важливими датами та подіями пов'язаними з політичною, економічною, соціальною історією України 1918–1919 рр.;

знайомитися з видатними персоналіями, які визначали хід історичних подій в Україні в окреслений період.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Компетенції соціально-особистісні:

- інтелектуальна компетентність;
- здатність до саморозвитку і самовдосконалення;
- наполегливість у досягненні мети;
- здатність до критики і самокритики;
- культура стосунків;
- соціальна взаємодія;
- відповідальність;
- ініціативність.

Загальнонаукові компетенції:

- знання вітчизняної історії;
- здатність набувати нові знання й використовувати їх;
- уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати і співставляти, систематизувати, узагальнювати, генерувати ідеї;

Інструментальні компетенції:

- письмова і усна комунікація;
- уміння знаходити й опрацьовувати інформацію;
- здатність використовувати інформацію з різних джерел;
- володіння інформаційними засобами і технологіями;
- володіння методами аналізу й синтезу

Професійні компетенції:

- методично організовано і самостійно розв'язувати поставлені завдання;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній діяльності.

Плани
семінарських занять з курсу
«Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

Тема 1. Актуальність, предмет, об'єкт, мета, завдання та хронологічні рамки
спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

2 години

План:

1. Актуальність спецкурсу
2. Об'єкт, предмет, мета та завдання спеціального курсу
3. Хронологічні рамки спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918 – 1919 рр.»

Запитання для самоконтролю:

В чому полягає суть тематики та проблематики спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»?

Вирішення яких завдань ставить перед собою лекційний матеріал спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»?

Окресліть хронологічні межі спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.» та вкажіть з якими подіями вони пов'язані!

На яких методологічних принципах наукового пізнання ґрунтується вивчення історичних джерел?

В чому полягає новизна спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»?

Література:

Бевз Т. Ідея соборності в програмних документах українських політичних партій / Т. Бевз // Українська соборність: ідея, досвід, проблеми (до 80 річчя Акту Злуки 22 січня 1919 р.) : збірник. – К., 1999 – С. 94–106.

Великочий В.С. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР / В.С. Великочий. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 278 с.

Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки) / І. Гошуляк. – К., 2009. – 423 с.

Історичне джерелознавство : підручник / [За ред. Я.С. Калакури та ін.]. – К., 200. – 488 с.

Капелюшний В.П. Здобута і втрачена незалежність: історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.) / В.П. Капелюшний. – К., 2003. – 608 с.

Передирій В. Матеріали до вивчення історії ЗУНР на сторінках «Літопису Червоної Калини» (1929–1939 рр.), (1991–1995 рр.): джерелознавчий аспект // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / В. Передирій. – Вип. 18, 2009. – С. 666–673.

Пилипів В.І. Джерела з історії взаємовідносин Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки: дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / В.І. Пилипів. – К., 2002. – 198 с.

Радченко Л.О. Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917–1920 років / Л.О. Радченко. – Х., 1996. – 120 с.

Сеньків М. З історії соборності українських земель 1917–1945 рр. / М. Сеньків. — Дрогобич: Відродження, 1999. – 163 с.

Сливка Ю. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії / Ю. Сливка // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2000. – Вип. 6. – С. 8–9.

Тема 2. Загальна характеристика джерельної бази з історії ЗУНР

2 години

План:

1. Основні проблеми становлення і дослідження джерельної бази з історії ЗУНР
2. Формування архівного фонду ЗУНР її урядовими структурами
3. Загальний огляд джерел з історії ЗУНР у фондах ЦДАВО України (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України)

Запитання для самоконтролю:

Чи зберігся єдиний архівний фонд (колекція джерел) з історії ЗУНР? Обґрунтуйте свою відповідь.

У яких закладах системи Національного архівного фонду України зберігаються багаточисельні за кількістю і різноманітні за видами та змістом документи і матеріали (джерела) з історії ЗУНР?

Література:

Губа П.І. Відображення в пресі ідеї соборності України (1917–1918 рр.) / П.І. Губа // Схід і Захід України: проблеми єднання (Наук. записки). – К., 2001. – Вип. 13. – С. 129–136.

ЗУНР: 1918 – 1923. Збірник документів і матеріалів у 5-ти томах / [Упоряд. В.С. Великочий, О.Ю. Карпенко, К.П. Мицан]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ. – Т.1. – 2001. – 516 с.

Великочий В.С. Репрезентативність джерельної бази історії ЗУНР // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / В.С. Великочий. – Вип. 6. – Львів: Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України, 2000. – С.41–44.

Капелюшний В.П. Здобута і втрачена незалежність: історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.) / Капелюшний В.П. – К., 2003. – 608 с.

Панчук А.М. Історіографія Західноукраїнської Народної Республіки (1918–2000 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / 07.00.06 – «історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Панчук А.М. – К., 2000. – 21 с.

Панчук М., Панчук А. Акт злуки в українській історіографії / Панчук А.М. // Проблеми соборності України в ХХ столітті. – Київ, 1994 – С.98–105.

Панчук А.М. Зовнішня політика ЗУНР в історіографії / Панчук А.М. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Випуск III. – Івано-Франківськ. – 2000. – С.189–196.

Рубльов О.С. Західноукраїнська інтелігенція у загальних національних і культурних процесах (1914–1939 рр.) / О.С. Рубльов. – К., 2004. – 648 с.

Сливка Ю. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії / Сливка Ю. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2000. – Вип. 6. – С. 8–9.

Соборність України: у 2 кн. / [Редак. кол.: І.Л. Гошуляк, І.І. Дробот, В.В. Кривошея, В.Ф. Солдатенко]. – К., 2000. – Кн.1. – 148 с.

Тема 3. Загальна характеристика джерельної бази з історії ЗУНР

4 години

План:

1. Огляд джерел з проблеми дослідження у фондах ЦДІА у місті Львові
2. Джерела з історії ЗУНР у фондах ДАЛО (Державний архів Львівської області)
3. Джерела з історії ЗУНР в інших архівах України.

Запитання для самоконтролю:

Чи зберігаються в архівах зарубіжних країн джерела з історії ЗУНР? Якщо так то назвіть їх.

Які фонди Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України містять різноманітні за своєю видовою класифікацією, походженням джерела з історії ЗУНР?

Які фонди Центрального державного історичного архіву України у м. Львові містять різноманітні за своєю видовою класифікацією, походженням джерела з історії ЗУНР?

У яких наукових бібліотеках України зберігаються джерела з історії ЗУНР?

Які типові риси та недоліки в зберіганні та використанні джерельного масиву з історії ЗУНР існують в різноманітних закладах Національного архівного фонду України?

Література:

Губа П.І. Відображення в пресі ідеї соборності України (1917–1918 рр.) / П.І. Губа // Схід і Захід України: проблеми єднання (Наук. записки). – К., 2001. – Вип. 13. – С. 129–136.

ЗУНР: 1918 – 1923. Збірник документів і матеріалів у 5-ти томах / [Упоряд. В.С. Великочий, О.Ю. Карпенко, К.П. Мицан]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ. – Т.1. – 2001. – 516 с.

Великочий В.С. Репрезентативність джерельної бази історії ЗУНР // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / В.С. Великочий. – Вип. 6. – Львів: Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України, 2000. – С.41–44.

Капелюшний В.П. Здобута і втрачена незалежність: історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.) / Капелюшний В.П. – К., 2003. – 608 с.

Панчук А.М. Історіографія Західноукраїнської Народної Республіки (1918–2000 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / 07.00.06 – «історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Панчук А.М. – К., 2000. – 21 с.

Панчук М., Панчук А. Акт злуки в українській історіографії / Панчук А.М. // Проблеми соборності України в ХХ столітті. – Київ, 1994 – С.98–105.

Панчук А.М. Зовнішня політика ЗУНР в історіографії / Панчук А.М. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Випуск III. – Івано-Франківськ. – 2000. – С.189–196.

Рубльов О.С. Західноукраїнська інтелігенція у загальних національних і культурних процесах (1914–1939 рр.) / О.С. Рубльов. – К., 2004. – 648 с.

Сливка Ю. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії / Сливка Ю. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2000. – Вип. 6. – С. 8–9.

Соборність України: у 2 кн. / [Редак. кол.: І.Л. Гошуляк, І.І. Дробот, В.В. Кривошея, В.Ф. Солдатенко]. – К., 2000. – Кн.1. – 148 с.

**Тема 4. Джерельна база з історії ЗУНР в архівах зарубіжних країн, у
вітчизняних та зарубіжних бібліотеках**
4 години

План:

1. Джерела з історії ЗУНР в архівах Республіки Польщі, Австрії, Російської Федерації, Ватикану
2. Джерельна база з історії ЗУНР у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках
3. Проблеми дослідження архівної джерельної бази з історії ЗУНР та шляхи їх вирішення.

Запитання для самоконтролю:

Під якою назвою створена колекція засвідчених копій документів з історії ЗУНР, що зберігаються в Архіві Актів Нових (м. Варшава)?

Які документи та матеріали з історії ЗУНР містяться у Російському державному військовому архіві та Державному архіві Російської Федерації?

Які документи та матеріали з історії ЗУНР містяться у Архіві Українського Католицького університету ім. св. Софії у Римі (Ватикан)?

Що таке «фасцикул»? Дайте визначення поняттю.

Література.

Великочий В.С. Історія ЗУНР. Джерела до вивчення державного будівництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук / В.С. Великочий. – Львів, 1999. – 18 с.

Вівсяна І.А. Національно-культурна співпраця українців Галичини і Наддніпрянщини у 1917–1920 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук. / І.А. Вівсяна. – К., 2003. – 19 с.

Дерев'янку І. Українсько-польські відносини 1918–1921 рр.: політичний аспект: дис... канд. іст. наук. – К., 2004. – 209 с.

Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О. Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 2. – 712 с.

Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О.Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 3. Книга 1.2005. – 644 с.

Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О.Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 3. Книга 2. – 2005. – 680с.

Лозовий В.С. Кам'янецька доба Директорії Української Народної Республіки (червень – листопад 1919 року) : Дис... канд. іст. наук. / В.С. Лозовий. – К., 1998. – 188 с.

Панчук А.М. Історіографія Західноукраїнської Народної Республіки (1918–2000 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / 07.00.06 – «історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Панчук А.М. – К., 2000. – 21 с.

Передирій В.А. Видання «Червоної Калини» (1922–1939): Історико-бібліографічне дослідження / [Відп. ред. Є. П. Наконечний]. – Львів, 2004. – С. 245–247.

Пилипів В.І. Джерела з історії взаємовідносин Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки: Дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / В.І. Пилипів. – К., 2002. – 198 с.

Попенко Я.В. Дипломатичні взаємини Української Народної Республіки з країнами Антанти за доби Директорії (листопад 1918–1921 рр.): Дис... канд. іст. наук / Я.В. Попенко. – К., 2006. – 292 с.

Шамраєва В.М. Міжнародні відносини УНР доби Директорії : Дис... канд. іст. наук. – К., 2003. – 201 с.

Тема 5. Архівістичні та бібліографічні дослідження з історії ЗУНР

План:

1. Вітчизняна та зарубіжна архівістика історії ЗУНР
2. Загальний огляд бібліографічних досліджень з історії ЗУНР

Запитання для самоконтролю:

Які збірники документів і матеріалів з історії Західноукраїнської Народної Республіки Ви знаєте?

Які бібліографічні розвідки вітчизняних науковців в галузі дослідження історії Західноукраїнської Народної Республіки Ви знаєте?

Хто з українських та зарубіжних вчених зробив вагомий внесок у публікацію джерельної бази з історії ЗУНР, проблем державного будівництва в ній?

Які основні причини відсутності бібліографічних праць з історії ЗУНР в радянський період?

Порівняйте умови наукового дослідження історії ЗУНР в середовищі вітчизняних українських науковців та науковців діаспори в радянський період.

Література:

Бібліографія джерел до історії Українських Січових Стрільців / С. Вілецький. – Нью-Йорк, 1965. – 115 с.

Геник М., Райківський І. Вітчизняна бібліографія історії Галичини (1991–1996 рр.) / М. Геник, І. Райківський // Галичина. – № 1. – 1997. – С. 179–191.

Дерев'янку С., Панчук А. ЗУНР в українській історіографії // Український історичний журнал. – 1995. – №2. – С. 32–35.

Карпо В., Коцур А. До питання історіографії утворення ЗУНР / В. Карпо, А. Коцур // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 94–95.

Лизанчук В., Крупський І. Преса ЗУНР: становлення, роль в державотворчих процесах, проблематика газетно-публіцистичних виступів / В. Лизанчук, І. Крупський // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 100–102.

Машотас В.В. Комуністична партія Західної України. Бібліографічний показник матеріалів і публікацій за 1919 – 1967 рр. / В.В. Машотас. – Львів, 1969. – 439 с.

Нелегальна комуністична преса Західної України про становище трудящих Львова, 1921 – 1938 рр. Бібліографічний покажчик. Упор. І. Дашкевич // Становище трудящих Львова. 1917– 1939. Документи і матеріали – С. 413 – 427.

Никифорок Ю. Західна Україна. Матеріали до бібліографії. Опис літератури, опублікованої на терені УРСР. 1917 – 1929 рр. – Харків – Київ, 1932. – 184 с.

Панчук М.І. Акт злуки УНР і ЗУНР в українській історіографії // Проблеми соборності України в ХХ ст. – К., 1994. – С. 96 – 106

Преса України: газети 1917 – 1920 рр. Бібліографічний покажчик / [Укл. Г.Я. Рудий]. – К., 1997. – 97 с.

Українська Центральна Рада. Документи і матеріали: в 2-х томах / [Упор. В.І.Верстюк (кер.), О.Д. Бойко, Ю.М. Гамрецький та ін.]. – К., 1996 – 1997. – Т. 1. – 587 с.; Т. 2. – 423 с.

Танчин І. Преса ЗУНР як історичне джерело / І. Танчин // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 192–194.

Hunczak K.T. Ukraina and Poland in Documents, 1918 – 1922 / K.T. Hunczak. – New-Yorc; Paris; Sydney; Toronto. – 1983 – 1985. – Vol. 1–2. – 465 p.

Palazy na Ukraine, Zbior dokumentow. Cz. 1.: Lata 1917–1939. – Т. 1. / [Pod. red. S. Stepnia. Zespol red. E. Lis, M. Lytwyn, M. Micel, A. Sician, S. Stepiln, W. Tymoszenko]. – Przemysl: Polndniowo-Wschochu instytut Naukowy, 1998. – 236 s.

Структура самостійної роботи
«Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

№№	Назва теми	К-ть год
	Змістовий модуль 1	
1	Тема 2. Загальна характеристика джерельної бази з історії ЗУНР	8 год.
2	Тема 3. Джерельна база з історії ЗУНР в архівах зарубіжних країн, у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках	8 год.
3	Тема 4. Архівістичні та бібліографічні дослідження з історії ЗУНР	8 год.

4	Тема 5. Класифікація джерел з історії ЗУНР	8 год.
5	Тема 6. Характеристика архівних джерел з історії ЗУНР	8 год.
6	Тема 7. Характеристика масових та унікальних джерел з історії ЗУНР	8 год.
7	Тема 8. Джерела до вивчення листопадової (1918 р.) національно-демократичної революції і утворення ЗУНР	8 год.
	Змістовий модуль 2	
8	Тема 9. Джерела до вивчення листопадової (1918 р.) національно-демократичної революції і утворення ЗУНР	8 год.
9	Тема 10. Джерела до вивчення процесу формування структури вищих органів державної влади та управління	8 год.
10	Тема 11. Джерела до вивчення процесу формування структури вищих органів державної влади та управління	9 год.
11	Тема 12. Джерела до вивчення діяльності місцевих органів державної влади та управління, судочинства, правопорядку, збройних сил України	9 год.
	ВСЬОГО	90 год.

Питання для самостійного опрацювання

1. Преса ЗУНР – джерело вивчення національно-визвольних змагань на західноукраїнських землях у 1918–1923 рр.
2. До загальної характеристики та класифікації джерел з історії Західно-Української Народної Республіки
3. Історія ЗУНР. Джерела до вивчення державного будівництва.
4. Східна Галичина і Польща в 1918-1923 рр.: проблеми взаємовідносин.
5. Акт злуки УНР і ЗУНР в українській історіографії
6. Зовнішня політика ЗУНР в історіографії.
7. Здобута і втрачена незалежність: історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.).
8. Політичні суперечності УНР і ЗУНР у повоєнній та новітній українській історіографії.
9. Українська історіографія про причини та наслідки розриву Акту злуки (Взаємини урядів УНР і ЗУНР у 1919 році).
10. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії.
11. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії.
12. Військово-політична й дипломатична підтримка Директорією УНР визвольних змагань ЗУНР: історіографія проблеми.
13. Зовнішня політика ЗУНР у 1918–1919 рр.: історіографія проблеми.
14. Проблема ЗУНР на Паризькій мирній конференції: історіографія проблеми.
15. Українсько-польські відносини 1918–1921 рр.: історіографія проблеми.

16. Міжнародні відносини УНР доби Директорії: історіографія проблеми.
17. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр.: (Доба Директорії УНР): історіографія проблеми.

Питання для самоконтролю знань по темах дисципліни

Тема 1. Актуальність, предмет, об'єкт, мета, завдання та хронологічні рамки спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

Актуальність спецкурсу. Об'єкт, предмет, мета та завдання спеціального курсу. Хронологічні рамки спецкурсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918 – 1919 рр.»

Тема 2. Загальна характеристика джерельної бази з історії ЗУНР

Основні проблеми становлення і дослідження джерельної бази з історії ЗУНР. Формування архівного фонду ЗУНР її урядовими структурами. Загальний огляд джерел з історії ЗУНР у фондах ЦДАВО України (Центральний державний архів вищих органів влади та управління України).

Тема 3. Джерельна база з історії ЗУНР в архівах зарубіжних країн, у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках

Джерела з історії ЗУНР в архівах Республіки Польщі, Австрії, Російської Федерації, Ватикану. Джерельна база з історії ЗУНР у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках.

Тема 4. Архівістичні та бібліографічні дослідження з історії ЗУНР

Вітчизняна та зарубіжна архівістика історії ЗУНР. Загальний огляд бібліографічних досліджень з історії ЗУНР.

Тема 5. Класифікація джерел з історії ЗУНР

Загальне поняття класифікації історичних джерел. Основні принципи класифікації джерел у вітчизняному джерелознавстві. Класифікація джерел з історії державного будівництва в ЗУНР.

Тема 6. Характеристика архівних джерел з історії ЗУНР. Документи вищих органів влади та управління ЗУНР і УНР. Документи місцевих органів влади та управління ЗУНР. Документи політичних партій, громадських, культурно-освітніх, військових організацій. Документи міжнародних організацій, конференцій.

Тема 7. Характеристика масових та унікальних джерел з історії ЗУНР.

Преса і неперіодичні видання. Спогади безпосередніх учасників і свідків подій. Кінофотодокументи і твори мистецтва.

Тема 8. Джерела до вивчення листопадової (1918 р.) національно-демократичної революції і утворення ЗУНР.

Соціально-економічне становище західно-українських земель наприкінці 1917 – 1918 рр. Боротьба за національне визволення. Боротьба за створення окремого державного утворення на українських землях Австро-Угорщини.

Тема 9. Джерела до вивчення листопадової (1918 р.) національно-

демократичної революції і утворення ЗУНР.

Створення Центрального Військового Комітету. Підготовка ЦВК до збройного повстання. Безпосереднє здійснення Листопадового чину та переростання його в Листопадову національно-демократичну революцію.

Тема 10. Джерела до вивчення процесу формування структури вищих органів державної влади та управління.

Еволюція назв новоутвореної держави. Юридично-правові основи функціонування ЗУНР. Формування вищого представницького органу влади – УНРади. Структура парламенту.

Тема 11. Джерела до вивчення процесу формування структури вищих органів державної влади та управління. Підготовка законодавства про Сейм ЗУНР. Диктатура ЗУНР і УНРади. Уряди західноукраїнської держави. Органи державної влади в період Диктатури.

Тема 12. Джерела до вивчення діяльності місцевих органів державної влади та управління, судочинства, правопорядку, збройних сил України

Джерела до вивчення діяльності місцевих органів державної влади та управління. Джерела до вивчення органів судочинства. Джерела до вивчення діяльності органів правопорядку. Джерела до вивчення діяльності збройних сил України.

Структурно-логічна схема щодо здійснення міждисциплінарних зв'язків

Дисципліни, що передують вивченню дисципліни «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»				
Політологія	Джерелознавство і архівознавство	Історія України	Історіографія історії України	Джерела з історії України

«Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

Дисципліни, що використовують матеріали дисципліни «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»				
Державотворчі процеси в слов'янських країнах	Світові політичні процеси	Історія України	Джерела з історії України	Соціологія

Індивідуальна навчальна робота зі студентами

Написання рефератів за темами

1. Світ особистості: Євген Петрушевич – Президент Ради ЗУНР.
2. Володимир Винниченко політичний портрет революційної доби.
3. Симон Петлюра політичний портрет революційної доби.
4. Симон Петлюра і Юзеф Пілсудський.
5. Історичний портрет Костя Левицького.
6. Історичний портрет митрополита Андрея Шептицького.
7. Історичний портрет Михайла Грушевського.
8. Уряд Української Народної Республіки в екзилі.
9. Урочисте об'єднання УНР і ЗУНР у соборну Україну.
10. Історичний портрет Лева Бачинського.
11. Історичний портрет Євгена Коновальця.
12. Павло Скоропадський — український громадський та політичний діяч, військовик.
13. Історичний портрет Християна Раковського.

Методичні рекомендації щодо підготовки реферативної роботи об'ємом 12 сторінок включають в себе застосування відповідної методології.

Структура написання студентом реферату складається із наступних семи обов'язкових елементів:

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми та перспективність її дослідження;
- Визначити основні параметри викладу матеріалу;
- Навести історичний ілюстративний матеріал, що підтверджує вашу аргументаційну базу;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

Критерії оцінювання реферату

Критерії	Для заліку
Глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	12-15 балів
Обґрунтоване розкриття проблеми	9-11 балів
Тема розкрита неповно	6-8 балів
Реферат суто компілятивного рівня	3-5 балів
Розкритий лише окремий аспект	1-2 бали
Реферат не зарахований	0 балів

Тестові завдання для самоконтролю

- Об'єктом вивчення спецкурсу „Джерела з історії ЗУНР: 1918 – 1919 рр.” є:
  - є закономірності формування та використання джерельної бази до вивчення історії становлення національної державності на західноукраїнських землях;
  - весь комплекс джерел з історії Західно-Української Народної Республіки
  - існування ЗУНР у сукупності з тенденціями розвитку національно-визвольного руху в регіоні періоду Української революції 1917– 1920 рр.
  - створення наукової концепції історії ЗУНР
- Вивчення історичної долі західноукраїнських земель в період Української революції 1917–1920 охоплює територію сучасних областей, а саме:
  - Ів.-Франківської, Львівської, Тернопільської, частково Хмельницької;
  - Ів.-Франківської, Львівської, Тернопільської, частково Чернівецької та Закарпатської;
  - Ів.-Франківської, Львівської, Тернопільської, частково Закарпатської та Волинської.
  - Ів.-Франківську, Львівську, Чернівецьку, частково Волинську та Тернопільську
- Період існування Західно-Української Народної Республіки проходив у 2 етапи, а саме:
  - з жовтня 1918 р. до червня 1919 р та з сер. червня 1919 р. до 14 березня 1923 р.;
  - з жовтня 1918 р. до серпня 1919 р та з сер. липня 1919 р. до 14 травня 1923 р.;
  - з січня 1918 р. до червня 1919 р та з сер. травня 1919 р. до 14 березня 1923 р.
  - з лютого 1918 р. до липня 1919 р та з сер. квітня 1919 р. до 14 березня 1923 р.

4. Перший етап існування Західно-Української Народної Республіки пов'язаний з:

- А) так званим „територіальним” існуванням ЗУНР;
- Б) існування, державницької діяльності владних інституцій ЗУНР, які перебували в екзилі;
- В) створенням Української Центральної ради.
- Г) проголошенням Українською Центральною Радою І Універсалу

5. Другий етап існування Західно-Української Народної Республіки пов'язаний з:

- А) так званим „територіальним” існуванням ЗУНР;
- Б) існування, державницької діяльності владних інституцій ЗУНР, які перебували в екзилі;
- В) створенням Української Центральної ради.
- Г) створенням Конституції Української Народної Республіки

6. Основною скарбницею документальної пам'яті про історію та діяльність Західно-Української Народної Республіки є:

- А) Державний архів Івано-Франківської області;
- Б) Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
- В) Центральний державний кіно-фото-фоно архів України.
- Г) Державний архів Закарпатської області

7. Відправною точкою юридичного створення архівного фонду ЗУНР слід вважати:

- А) Закон УНР „Про тимчасову адміністрацію областей Західно-Української Народної Республіки”
- Б) Перша відозва Центральної Ради «До українського народу»;
- В) Конституція Української Народної Республіки.

8. Юліан Бачинський – це:

- А) Голова дипломатичної місії УНР в Варшаві (1919–1921 рр.)
- Б) Голова дипломатичної місії УНР в Празі 1919 – 1923 рр.
- В) Голова дипломатичної місії УНР у Вашингтоні (1919–1921 рр.)
- Г) голова дипломатичної місії УНР у Берліні (1919–1922 рр.)

9. З якого року матеріали фондів ЦДАВО України були розсекреченими і доступними для дослідників:

- А) 1990 р.
- Б) 1991 р.
- В) 1989 р.
- Г) 1992 р.

10. Михайло Лозинський це – :

- А) Вчений, історіограф ЗУНР;
- Б) Голова Секретаріату УНР
- В) Активний діяч УНР в екзилі
- Г) голова дипломатичної місії УНР у м. Вашингтоні

11. В фондах Російського державного військового архіву і Державного архіву Російської Федерації містяться головним чином документи і матеріали, які висвітлюють:

- А) Хід бойових дій XII та XIV Червоних армій проти УГА та Дієвої Армії УНР;
- Б) Виступи українських послів у Віденському парламенті, Галицькому Сеймі на захист соціальних та національних прав автохтонного населення краю
- В) Офіційні звернення Головної Української Ради та Української Парламентарної Репрезентації до вищих владних органів Австро-Угорщини
- Г) державницьку діяльність владних інституцій ЗУНР в екзилі

12. В фондах Архіву Українського Католицького університету ім. св. Софії у Римі містяться документи і матеріали, які висвітлюють:

- А) хід бойових дій XII та XIV Червоних армій проти УГА та Дієвої Армії УНР;
- Б) інформаційні повідомлення і розпорядження Президіяльної Канцелярії Диктатора ЗУНР та інших владних інституцій держави протягом 1919–1923 рр.
- В) виступи українських послів у Віденському парламенті, Галицькому Сеймі на захист соціальних та національних прав автохтонного населення краю

13. Основним друкованим джерелом з історії державного будівництва ЗУНР є:

- А) „Вісник державних законів і розпорядків Західної Області УНР”
- Б) „Відомості державного будівництва ЗУНР”
- В) „Вісник ЗУНР”
- Г) «Постанови та розпорядження ЗУНР»

14. До появи терміну „Західно-Українська Народна Республіка” офіційними назвами держави були:

- А) «Західноукраїнська Держава»
- Б) «Держава Західних земель»
- В) «Українська Західна держава»
- Г) «Держава ЗУНР»

15. Архів Актів Нових (Республіки Польщі), що зберігає масив документів і матеріалів з історії ЗУНР розташований у:

- А) м. Кракові;
- Б) м. Познані;
- В) м. Варшаві;
- Г) м. Перемишлі;

16. Науковець Т. Гунчак видав зібрання документів і матеріалів присвячених:

- А) бойовим діям XII та XIV Червоних армій проти УГА та Дієвої Армії УНР
- Б) українсько-польським відносинам у 1917– 1921 рр.
- В) Виступам українських послів у Віденському парламенті, Галицькому Сеймі
- Г) державницькій діяльності владних інституцій ЗУНР в екзилі

17. Вперше питання видання спеціального збірника документів і матеріалів з історії Західно-Української Народної Республіки було поставлено в ухвалі міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю ЗУНР, яка проходила:

- А) 1–3 листопада 1993 р. у м. Івано-Франківську
- Б) 11 – 13 листопада 1992 р. у м. Львові
- В) 1–3 лютого 1991 р. у м. Ужгороді
- Г) 22–23 лютого 1993 у. м. Чернівцях

18. За ініціативою і під керівництвом кого було видано збірник "ЗУНР: 1918 – 1923 рр." у 5-ти томах 8-ми книгах

- А) О.Карпенка
- Б) Г. Касьянова
- В) О.Бажана
- Г) О. Гараня

19. Автором бібліографічної розвідки під назвою «Західна Україна. Матеріали до бібліографії. Опис літератури, опублікованої на терені УРСР. 1917 – 1929 рр.» є:

- А) Ю. Никифороук;
- Б) І. Гуржій;
- В) О. Пріцак.
- Г) Г. Гончарук

20. Автором бібліографічної розвідки під назвою «Комуністична партія Західної України. Бібліографічний покажчик матеріалів і публікацій за 1919 – 1967 рр.» є:

- А) В. Машотас;
- Б) С. Слабченко;
- В) Л. Винар.
- Г) Л. Шкляр

Засоби діагностики успішності навчання з «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»

Засоби діагностики успішності навчання є семінари-дискусії, консультації, комплекти тестових завдань, індивідуальні завдання або колоквиум як контроль самостійної роботи студента.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем. На підставі **індивідуальних завдань** (рефератів) студенти готують тези виступів з цих проблем. Індивідуальні завдання з дисципліни сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань. Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вноситься до журналу занять навчальної групи. Одержані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з даної навчальної дисципліни. **Індивідуальне навчальне заняття** – проводиться з окремими студентами, які виявили особливі здібності в навчанні, схильність до науково-дослідної роботи і творчої діяльності, з метою підвищення їх рівня підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування. Індивідуальні навчальні заняття організовуються у позанавчальний час за окремим графіком, складеним кафедрою з урахуванням індивідуальних навчальних планів зі студентами.

Консультація – вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на конкретні запитання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки

до екзаменів (семестрових, державних) проводяться групові консультації. Протягом семестру консультації з навчальних дисциплін проводяться за встановленим кафедрою розкладом із розрахунку відповідного часу, що планується на консультації з певної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу. Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної форми навчання, регламентується навчальним робочим планом і повинен складати від 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Зміст самостійної роботи студента з навчальної дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Бевз Т. Ідея соборності в програмних документах українських політичних партій / Т. Бевз // Українська соборність: ідея, досвід, проблеми (до 80 річчя Акту Злуки 22 січня 1919 р.) : збірник. – К., 1999 – С. 94–106.
2. Великочий В.С. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР / В.С. Великочий. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 278 с.
3. Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки) / І. Гошуляк. – К., 2009. – 423 с.
4. Історичне джерелознавство : підручник / [За ред. Я.С. Калакури та ін.]. – К., 200. – 488 с.
5. Капелюшний В.П. Здобута і втрачена незалежність: історіографічний нарис української державності доби національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.) / В.П. Капелюшний. – К., 2003. – 608 с.
6. Передирій В. Матеріали до вивчення історії ЗУНР на сторінках «Літопису Червоної Калини» (1929–1939 рр.), (1991–1995 рр.): джерелознавчий аспект //
7. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / В. Передирій. – Вип. 18, 2009. – С. 666–673.

8. Пилипів В.І. Джерела з історії взаємовідносин Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки: дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / В.І. Пилипів. – К., 2002. – 198 с.
9. Радченко Л.О. Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917–1920 років / Л.О. Радченко. – Х., 1996. – 120 с.
10. Сеньків М. З історії соборності українських земель 1917–1945 рр. / М. Сеньків. — Дрогобич: Відродження, 1999. – 163 с.
11. Сливка Ю. Етапи та головні напрями дослідження ЗУНР в українській історіографії / Ю. Сливка // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2000. – Вип. 6. – С. 8–9.
12. Великочий В.С. Історія ЗУНР. Джерела до вивчення державного будівництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук / В.С. Великочий. – Львів, 1999. – 18 с.
13. Вівсяна І.А. Національно-культурна співпраця українців Галичини і Наддніпрянщини у 1917–1920 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук. / І.А. Вівсяна. – К., 2003. – 19 с.
14. Дерев'янка І. Українсько-польські відносини 1918–1921 рр.: політичний аспект: дис... канд.іст. наук. – К., 2004. – 209 с.
15. Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О.Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 2. – 712 с.
16. Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О.Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 3. Книга 1. 2005. – 644 с.
17. Західноукраїнська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали / [В. Великочий, О.Карпенко, К. Мицан, С. Кобута, Г. Пославська, Л. Волосянко]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – Том 3. Книга 2. – 2005. – 680с.
18. Лозовий В.С. Кам'янецька доба Директорії Української Народної Республіки (червень – листопад 1919 року) : Дис... канд. іст. наук. / В.С. Лозовий. – К., 1998. – 188 с.
19. Панчук А.М. Історіографія Західноукраїнської Народної Республіки (1918–2000 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / 07.00.06 – «історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Панчук А.М. – К., 2000. – 21 с.
20. Передирій В.А. Видання «Червоної Калини» (1922–1939): Історико-бібліографічне дослідження / [Відп. ред. Є. П. Наконечний]. – Львів, 2004. – С. 245–247.
21. Пилипів В.І. Джерела з історії взаємовідносин Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки: Дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / В.І. Пилипів. – К., 2002. – 198 с.

22. Попенко Я.В. Дипломатичні взаємини Української Народної Республіки з країнами Антанти за доби Директорії (листопад 1918–1921 рр.): Дис... канд. іст. наук / Я.В. Попенко. – К., 2006. – 292 с.
23. Шамраєва В.М. Міжнародні відносини УНР доби Директорії : Дис... канд. іст. наук. – К., 2003. – 201 с.

Допоміжна

24. Бібліографія джерел до історії Українських Січових Стрільців / С. Вілецький. – Нью-Йорк, 1965. – 115 с.
25. Геник М., Райківський І. Вітчизняна бібліографія історії Галичини (1991–1996 рр.) / М. Геник, І. Райківський // Галичина. – № 1. – 1997. – С. 179–191.
26. Дерев'янка С., Панчук А. ЗУНР в українській історіографії // Український історичний журнал. – 1995. – №2. – С. 32–35.
27. Карпо В., Коцур А. До питання історіографії утворення ЗУНР / В. Карпо, А. Коцур // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 94–95.
28. Лизанчук В., Крупський І. Преса ЗУНР: становлення, роль в державотворчих процесах, проблематика газетно-публіцистичних виступів / В. Лизанчук, І. Крупський // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 100–102.
29. Машотас В.В. Комуністична партія Західної України. Бібліографічний покажчик матеріалів і публікацій за 1919 – 1967 рр. / В.В. Машотас. – Львів, 1969. – 439 с.
30. Нелегальна комуністична преса Західної України про становище трудящих Львова, 1921 – 1938 рр. Бібліографічний покажчик. Упор. І. Дашкевич // Становище трудящих Львова. 1917– 1939. Документи і матеріали – С. 413 – 427.
31. Никифоруk Ю. Західна Україна. Матеріали до бібліографії. Опис літератури, опублікованої на терені УРСР. 1917 – 1929 рр. – Харків – Київ, 1932. – 184 с.
32. Панчук М.І. Акт злуки УНР і ЗУНР в українській історіографії // Проблеми соборності України в ХХ ст. – К., 1994. – С. 96 – 106.
33. Преса України: газети 1917 – 1920 рр. Бібліографічний покажчик / [Укл. Г.Я. Рудий]. – К., 1997. – 97 с.
34. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали: в 2-х томах / [Упор. В.І.Верстюк (кер.), О.Д. Бойко, Ю.М. Гамрецький та ін.]. – К., 1996 – 1997. – Т. 1. – 587 с.; Т. 2. – 423 с.
35. Танчин І. Преса ЗУНР як історичне джерело / І. Танчин // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західноукраїнської Народної Республіки (м. Івано-Франківськ, 1–3 листопада 1993 р.). – 1993. – С. 192–194.

36. Hunczak K.T. *Ukraine and Poland in Documents, 1918 – 1922* / K.T. Hunczak. – New-Yorc; Paris; Sydney; Toronto. – 1983 – 1985. – Vol. 1–2. – 465 p.
37. *Palazy na Ukraine, Zbior documentow. Cz. 1.: Lata 1917–1939. – T. 1.* / [Pod. red. S. Stepnia. Zespol red. E. Lis, M. Lytwyn, M. Micel, A. Sician, S. Stepiln, W. Tymoszenko]. – Przemysl: Polndniowo-Wschochu instytut Naukowy, 1998. – 236 s.